

تحقیقات ادوارد و سترمارك
ترجمه: علی اصغر فراسیون

تاریخ ازدواج

تاریخ ازدواج متضمن تحقیقات علمی واجتماعی ادوارد و سترمارك استاد علم الاجتماع دانشگاه لندن است که بچندین زبان ترجمه شده و آداب و سنن و عادات و مقررات ملل و اقوام و ایلات و عشایر وحشی و متمدن را بررسی و نقل و توصیف کرده است که ما ترجمه فارسی آن را برای مطالعه خوانندگان گرامی به تدریج درج و توصیه میکنیم که قبل از مطالعه مجموع آن انتقاد و قضاوت نفرمائید.

در بعضی از مناطق سیبری چند نفر از قوم و خویشاوندان عروس و داماد که جزء همراهان آنان هستند از طرفین جاده‌ای که از آن عبور میکنند با تفنگک تیراندازی مینمایند تا ارواح شریره را که قصد حمله بعروس دارند دور سازند و این عمل را «تیر زدن در چشم ارواح» میگویند در مراکش هنگام حنا بندان عروس لاینقطع با تفنگک تیراندازی میکنند و موسیقی شدید و گوشخراش و صداهاى مخصوصی که زنان از خود بیرون می‌آورند تمام اینها بمنظور تصفیه و پاک کردن جنّ و هوای اطراف و ترساندن ارواح است و موقع بازی کردن با باروت و آتش زدن آن نیز منظور اصلی دور ساختن اجنّه است که میگویند از بوی باروت تنفر دارند بهمین نحو موقعیکه عروس را بخانه جدیدش میبرند در جلوی حیوانی که عروس بر آن سوار است مرتباً با تفنگک تیراندازی میکنند و موسیقی شدید مینوازند .

تیراندازی با تفنگک هنگام عروسی در اروپا معمول است و گاهی بالصراحه میگویند

که این عمل برای دور ساختن ارواح شریره است در بعضی از نواحی روستائی انگلستان همراهان عروس را تا کلیسا مردانی که با تفنگ مسلح هستند و بیخ گوش عروس و اینکه هایش تیراندازی میکنند مشایعت مینمایند در آلمان در شبهای قبل از عروسی و در جاده‌ای که کلیسا منتهی میگردد با تفنگ تیراندازی زیاد میشود و در بعضی از مناسق دیگر اروپا مدعوین و میهمانان جشن عروسی يك صدای هولناکی در خارج محله از خود بیرون می‌آورند .

سلاحهای دیگری نیز برای همین منظور بکار میبرند در هندوستان قدیم هنگام عروسی يك برهمن تیری بهوا میانداخته و در عین حال این عبارت را بر زبان می‌آورده: « من چشم شیطانهای را که اطراف این عروس طواف میکنند سوراخ میکنم » نزد بعضی از قبائل موقعیکه عروس والدینش را برای اولین دفعه ترك میکند و بخانه شوهرش میرود پدرش يك تیر نوک تیز آهنی در دستش میگذارد و دختر هم آن را با خود میبرد تا از ارواح شریره قریه والدینش که میخواهند او را تعقیب کنند جلوگیری نماید در منچوری موقعیکه عروس بسوی خانه شوهرش میرود پس از ورود قبل از اینکه از تخت روان پیاده شود داماد سه تیر از پنجره خانه خالی میکند نزد بعضی طوائف داماد يك زوبین خیمه عروس قبل اینکه با نجا داخل شود میاندازد.

در مراکش مرسوم است که داماد يك شمشیر و يك خنجر و یا يك طپانچه با خود ببرد و در لحظه‌ای که او را حنا بندان میکنند شمشیرها را روی سرش یا در جلوی او بشکل صلیب قرار میدهند بمنظور اینکه اجند را فرار دهند زیرا جنها از فولاد و تمام اسلحه فولادی میترسند و گاهی نیز بالای سر عروس خنجرها را صلیب وار قرار میدهند و عروس هم میتواند يك خنجر با خود ببرد و بمنظور اینکه ارواح و تمام عوامل شریره را دور سازند داماد قبلا شمشیرش را میفرستد که آن را روی تخت خواب حجله قرار دهند یا اینکه خودش این کار را انجام میدهد و یا آن را بدیوار آویزان میکند و یا يك طپانچه زیر بالش خود میگذارد در سایر کشورهای اسلامی نیز دو نفر مرد که

شمشیرهای برهنه در دست دارند با تفاق همراهان عروس حرکت میکنند نزد هندیان طبقات عالی پنجاب داماد همیشه يك سلاح آهنی با خود میبرد تا ارواح شریره را که دور او مخصوصاً هنگام عروسی پرسه میزنند از خود دور سازد و در بین بعضی قبائل هوقعیکه عروس و داماد در يك سبد پراز گندم باد نداده ایستاده اند دایه های آنان یا هر شخص دیگری که قادر باشد پشت سر آنان با شمشیر برهنه در دست میایستد .

در چین عروس را روز سوم بعد از عروسیش بخانه والدینش با تخت روان سیاه رنگ میبرند و در طرفین تخت مزبور طلسمی نقاشی شده که عبارتست از صورت يك مرد اخمو و دهن کجی که سوار يك بیر شده و یک دست خود را بالا برده و يك شمشیری را در حال زدن گرفته است منظور از این طلسم دور ساختن بدیها و کلیه عواملی است که برای عروس خطرناک میباشد و میگویند سابقاً موقعیکه عروس را در تخت روان از مکانی بمکان دیگر میبرده اند ارواح شریره فوراً باو نزدیک میشده او را آزار میداده و بیمارش میکرده اند در ارمنستان معتقدند که عروس و داماد چه قبل از عروسی و چه بعد از عروسی مخصوصاً در معرض خطر عوامل خبیثه قرار دارند و باین جهت يك قفل بسته و يك کارد فنر دار بسته را بعنوان طلسم با خود میبرند و بعلاوه دائماً يك مرد مسلح با شمشیر با آنان حرکت میکند تا آنان را محافظت نماید و هر دفعه که از درون دری عبور کنند مستحفظ آنان با شمشیرش يك صلیب روی چهار چوب در رسم میکند زیرا معتقدند که درها محل سکونت ارواح است و با يك شمشیر بدست داماد میدهند که در آستانه در خانه بایستد تا عروس از آنجا وارد خانه شود .

نزد بعضی قبائل داماد موقع ورود بکلیسا یا معبد خنجرش را بدر نصب میکند و این عمل بعنوان احتیاط بر علیه جادوگریها است چون معتقدند که با جادو ممکن است عروس و داماد را طوری ببندند که قوه جماع نداشته باشند در بعضی از مناطق بلغارستان سابقاً مرسوم بوده که ساقد دوش هنگام عروسی در حالیکه شمشیر در دست داشته عروس و داماد را محافظت مینموده در نواحی مختلفه آلمان داماد با يك شمشیر

برهنه عروس را محافظت میکند در هلند معتقدند اگر عروس طالب سعادت و نیکبختی در عروسیش باشد هنگامیکه از کلیسا مراجعت مینماید و میخواید داخل خانه شود باید بالای در خانه دوشمشیر صلیب و اقرار داده باشند در بعضی از مناطق استونی در مکانیکه عروس و داماد می‌نشینند دوشمشیر را بدیوار بالای سر آنان نصب میکنند و معتقدند که از این دو نفر عروس و داماد هر کدام که مدت ارتعاش شمشیرش بیشتر طول بکشد زیادتر عمر خواهد کرد در فرانسه در قرن هفدهم عروس و داماد میبایست از زیر دو شمشیر که صلیب وار نصب شده بوده عبور کنند در زماندی موقعیکه داماد بحجله نزد عروس میرفته یکی از دوستانش يك شلاق را بشدت حرکت میداده تا ارواح شریره را که ممکن بوده مزاحم عروس و داماد شود دور سازد .

نزد بعضی قبائل مراکش يك سوزن را در کفش پای راست عروس یا داماد فرو میکنند بعنوان طلسم بر علیه ارواح شریره و جادوگری و اقسام مختلفه دیگر طلسم‌های ضد جن را عروس و داماد با خود میبرند و مخصوصاً سنگ نمک را زیاد در این مورد بکار میبرند در هندوستان و آلمان و فرانسه و اسکاتلند و سایر کشورها نیز نمک را بعنوان طلسم مورد استفاده قرار میدهند .

در مراکش همچنین عود میسوزانند خواه برای فرار دادن ارواح شریره و خواه برای خوشحال کردن ارواح نیکو و بی آزار ولی یکی از آداب مهم عروسی در مراکش حنا بندان عروس و داماد است و خواص زیاد بحنا نسبت میدهند و میگویند بستن حنا باعث برکت و خیر و سعادت میباشد باین جهت آن را بعنوان وسیله تطهیر یا حفاظت در مواردیکه خود را بیشتر در معرض مخاطرات فوق الطبیعه میدانند مورد استفاده قرار میدهند مثلاً هنگام جشن‌های مذهبی حنا می‌بندند حنا را بدست و پای عروس و بساق پاها و بازوها و صورت و گیسوان او می‌بندند گاهی بدست و پای داماد نیز حنا میزنند و در بین تمام اقوام اسلامی این رسم رواج دارد .

رسم دیگری نیز نزد مسلمانان شیوع دارد که عبارتست از حمام بردن داماد قبل

از اینکه وی با عروس همبستر شود و عروس را نیز حمام میبرند در مراکش پنج روز قبل از عروسی عروس با تفاق چند زن از قوم و خویشانش بحمام میرود و یکی از زنان يك شمع مومی با خود بحمام میآورد و شمع را در آنجا روشن میکنند تا اجنه‌ای که بعقیده آنان بیشتر در حمام مسکن دارد از آن مکان دور شود و فرار کند و روز دوم نیز این مراسم تکرار میگردد و سه روز قبل از عروسی بحمام میروند و هفت زن هفت سطل آب گرم را روی سر عروس میریزند بمنظور اینکه بعداً با شوهرش دعوا و نزاع نکند و بقول نویسندگان عرب نزد سنی‌ها چنین مرسوم است که عروس باید در يك ظرف پاک‌بهای خود را بشوید و آن آب را در گوشه‌های اطاق خود بپاشد تا سعادت و برکت باو دست دهد در تونس موقعی که عروس بخانه داماد میرود يك زن پهای او را میشوید و این عمل بمنظور تطهیر قبل از ورود بخانه جدید است و در بین اعراب صحرا نشین مرسوم است که روز عروسی يك گوسفند را قربانی میکنند و خون آن را به عروس میپاشند و بعداً عروس تا سه روز در چادری که مقابل خیمه پدرش برپا شده است باقی میماند و سپس يك عده زن عروس را بيك چشمه میبرند و پس از غسل دادن او در آن چشمه وی را بخانه داماد راهنمایی میکنند و بین یهودیان مرسوم است که عروس از هشت روز مانده بعروسی همه روز استحمام میکند .

بسیاری از مردم استحمام عروس و داماد را قبل از عروسی لازم میدانند و در بعضی جاها دعاهائی هم برای استحمام عروس وجود دارد و رؤسای مذهبی مأمورند آب لازم برای حمام عروس را تهیه کنند نزد پارسیان عروس و داماد صبح و بعد از ظهر روز عروسی باید حمام بروند در ایران موقعی که داماد وارد حجله میشود يك طشت و يك آفتابه آب در آنجا میبرند و ساق پای راست عروس و ساق پای چپ داماد را مقابل هم قرارداده و آن را شست و شو میدهند و دستهای آنان را نیز بهمین طریق میشویند .

این رسم در مراکش بسیار شیوع دارد که هر وقت عروس وارد خانه شوهرش میشود مواد تطهیر کننده و پاک‌کننده از قبیل شیر و آب و حنا باو میپاشند و یا باو میدهند

ودر بین بعضی اقوام مرسوم است که داماد پس از ورود در حجله‌ای که عروس با انتظار در آنجا می‌باشد يك بطری نوپراز آب و يك کاسه نوواشیاء دیگری را که از خانه عروس باو داده‌اند با خود می‌آورد و بچهار گوشه اطاق میرود و بهر گوشه مقداری آب می‌پاشد بعد دست زنش را می‌گیرد اول یکدست و بعد دست دیگر و نوک انگشتان دست‌ها را در آبی که میان کاسه ریخته است فرو می‌برد و چند جرعه از آن آب می‌آشامد و سپس کاسه را بزنش می‌دهد که او هم از آن بنوشد و دست خود را روی شقیقه‌های عروس می‌گذارد و دعا می‌خواند و در جاهای دیگر روز چهارم پس از ورود عروس بخانه داماد خواهر داماد یا دختر عروسی نکرده دیگر که در خانه است با آب می‌پاشد و يك جفت کفش نو برای او می‌آورد منظور از این عمل بر طرف کردن بدیها است و شیعه‌های اسلامی روایتی دارند که می‌گوید حضرت رسول (ص) قبل از اینکه دخترش را بازدواج حضرت علی ابن - ایطالب (ع) در آورد بآن حضرت دستور داد که مقداری آب بیاورد و بعد پیغمبر اکرم کمی از آن آب را بحضرت امیر المؤمنین و همچنین دخترش حضرت فاطمه پاشید و دعا فرمود که خداوند آن حضرت و دخترش حضرت فاطمه را از شر شیطان رجیم حفظ فرماید.

در رم قدیم مرسوم بوده که از عروس با آب و آتش پذیرائی می‌کردند و از این قبیل مراسم هنوز هم در بسیاری از کشورهای اروپائی هنگام عروسی اجرا میشود در آلبانی موقعیکه داماد بچستجوی عروس می‌آید مادر عروس با يك طشت آب دم در منزل ایستاده و مقداری از آن را بداماد می‌پاشد در جنوب یوگوسلاوی موقعیکه عروس میخواهد وارد خانه داماد شود يك ظرف پر از آب باو میدهند در بعضی از نواحی هندوستان نیز معمول است که داماد مقداری آب به عروس می‌پاشد. و در بین بعضی قبائل يك مرد پنج شش دفعه آب به عروس و داماد می‌پاشد و در همین موقع ساقه دوش انگشت کوچک دست راست داماد را به انگشت کوچک دست چپ عروس می‌چسباند و در بین بعضی قبائل رئیس مذهبی مقداری آب را روی عروس و داماد در حالیکه آنان را با يك پارچه طویل بهم بسته‌اند می‌پاشد یا کمی آب روی انگشتان شصت آنان که بهم

بسته شده می‌باشد. در تبت رئیس مذهبی مقداری از آب مقدس روی عروس و داماد میریزد. در سیام عروس و داماد برای اینکه آب مقدس روی آنان ریخته شود زانو میزنند و بعد پیرمردی ابتدا کمی آب روی سر داماد بعد مقداری هم روی سر عروس میریزد و درعین حال دعائی نیز با آنان میخواند.

علاوه بر آب، غالباً آتش را برای دور ساختن عوامل خطرناک هنگام عروسی بکار میبرند. در مراکش شمعهائی که روشن میکنند برای این منظور نقش عمده‌ای را بازی مینمایند زیرا معتقدند که اجنه از روشنائی وحشت دارند و تاریکی را بیشتر طالب هستند. در یکی از شهرهای مراکش سابقاً عروس را در یک نوع عماری چوبی بطرف خانه جدیدش میبردند و تعداد زیادی از مشعلها با عروس حمل میشد و صداهای شیپور و نی و طبلها گوش را کرمیکرد. در فلسطین چراغها و مشعلها را جلوی عروس حرکت میدهند. نزد یهودیان قدیم موقعی که داماد از منزل پدرش خارج میشد و عروس را با خود میبرد عده‌ای از زنان قوم و خویش عروس و داماد با مشعلها همراه آنان میرفتند. و در یونان قدیم و در رم عروس را همیشه با مشعلها بخانه جدیدش میبردند و یکی از مشعلها را از خوانچه درست میکردند و معتقد بودند که عوامل شریره را دور میسازد.

در یونان جدید همراهان عروس و داماد بوسیله مشعلداران هدایت می‌شوند و خود عروس و داماد هم هر یک با مشعل حرکت می‌کنند.

در بین مردم اسکانندنی‌اوی همچنین مشعلها نقش عمده‌ای را در جشن‌های عروسی بازی مینمایند. در جنوب سوئد هنگام ورود عروس بخانه جدیدش، مادر داماد با یک شمع روشن شده در دست با استقبال او می‌آمده و عروس مجبور بوده قبل از کسب اجازه دخول شعله شمع را لمس کند.

در عروسی‌های هندیان، روشنائی‌ها و سایر اشیاء را دور سر عروس و داماد تکان میدهند تا آنان را از ارواح شریره حفظ نمایند. در جاوید مردم معتقدند که عروس و داماد در شب اول عروسی در معرض آزار و زخم‌زدن از طرف ارواح شریره هستند و

رسمشان این است که هر وقت عروس و داماد یکساعت در حجه مانده اند دوستانشان با مشعلهای روشن شده بآنجا میروند و چنین وانمود می کنند که در جستجوی چیزی هستند این عمل برای ترساندن شیاطین است، با آتش مشعلها یا افلا شیاطین را طوری ناراحت میکنند که نتوانند دوستی و عشق بین عروس و داماد را تبدیل به دشمنی و تنفر سازند. در چین ظرف چوبی که در وسط تختخواب عروس قرار میدهند جزء اشیائی که در آن هست يك چراغ شیشه ای نفتی و دو شمع روشن شده وجود دارد که می گذارند بسوزد تا تمام شود و این عمل هم برای فرار دادن ارواح شریره است.

آتش را هنگام جشن های عروسی نه فقط بخاطر روشنایش، بلکه چون میسوزاند بکار میبرند. در چین موقعی که عروس وارد خانه شوهرش می شود باید از بالای آتشی که روی زمین درست کرده اند عبور کند تا تمام شیاطین و مخاطراتی که ممکن است در سر راه او پیدا شود از بین برود.

نزد روسهای سفید قبل از عروسی مقداری که در داخل خانه های عروس و داماد میسوزانند تا ارواح شریره را دور سازند و موقعی که داماد سراغ عروس میرود اگر سوار اسب یا درشکه است باید از بالای آتش عبور کند و موقعی که عروس بخانه داماد میرود باید از بالای آتش عبور کند و در آن چند عدد سکه پول بیندازد. در آلمان جنوبی هم موقعی که عروس و داماد میخواهند به کلیسا بروند باید از بالای آتش عبور کنند.

در بسیاری از مناطق اروپا و هندوستان عروس و داماد موقعی که بخانه جدید خود میرفتند سه دفعه دور يك اجاق آتش طواف میکردند. در بین بعضی از قبائل جزیره ماداگاسکار موقعی که عروس با تفاق میهمانان میخواهد وارد خانه داماد بشود سه دفعه دور دیوار حیاط طواف می کند و سه مرتبه هم دور اجاق آتش می گردد و این عمل برای آنستکه عروس روابط محکمی با خانه جدید پیدا کند و دیگر آنجا را ترك ننماید.

در مراکش عروس و داماد را کمابیش بشدت کتک میزنند و منظورشان تطهیر و پاک کردن آنان است و موقعی که داماد پس از حنا بندان بر میخیزد چند نفر شمشیرهای

خود را از غلاف بیرون می‌کشند و او را کتک می‌زنند یا چند جوان عزب که دور داماد ایستاده‌اند بادستهایشان او را آهسته کتک می‌زنند و ساقه دوش او هم از او دفاع می‌کند و متجاوزین را کتک می‌زند و می‌گویند منظور از این عمل نابود کردن عوامل خبیثه‌است. در قاهره بلافاصله قبل از ورود داماد بخانه‌اش برای پذیرائی از تازه عروس، دوستان داماد پیش از اینکه از او خداحافظی کنند چند ضربت با دستهایشان به پشت او می‌زنند و او هم سعی مینماید هر چه زودتر خود را از چنگ آنان خلاص کند و برود توی خانه.

نزد روسهای سفید موقعی که عروس و داماد در حجله به رختخواب می‌روند ساقه دوش داماد باشلاقی که در دست دارد او را سه‌دفعه کتک می‌زند در حالی که این کلمات را بر زبان می‌آورد: «یکدیگر نگاه کنید. یکدیگر را در آغوش بکشید و محکم یکدیگر را در بغل بگیرید»

در آداب عروسی گاهی دختر را کتک می‌زنند چنانکه در مراکش برادر دختر پس از اینکه یک سکه پول در کفش خواهرش می‌گذارد بایکی از لنگه‌های کفش او را سه‌دفعه کتک می‌زند و منظور از این عمل بیرون کردن عوامل خطرناک است. در دانمارک و سوئد سابقاً مرسوم بوده که کلیه معویین جشن عروسی موقعی که عروس و داماد بوسیله پدر دختر دست بدست داده میشدند آنان را کتک می‌زدند.

در بین بعضی طوائف موقعی که داماد را می‌خواهند با عروس دست بدست بدهند باو لباس زنانه می‌پوشانند. در اسپارت موقعی که داماد عروس را می‌آورد یکنگه عروس گیسوان او را بکلی می‌تراشیده و لباس مردانه باو می‌پوشانده و او را در یک تختخواب می‌خوابانده که با انتظار ورود داماد باشد. نزد یهودیان مصری در قرون وسطی مرسوم بوده که داماد لباس زنانه می‌پوشیده و عروس کلاه مردانه سرش می‌گذاشته و در حالی که شمشیر بدست داشتند بر هبری رقص‌ها مشغول میشده و منظور از این تغییر لباس عروس و داماد گول زدن ارواح شریره است که دائماً در کمین عروس و داماد هستند.